

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучы балалар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының
муниципаль туры биремнәре
2025-2026 нчы уку елы
9 нчы сыйныф**

**Үткәрү вакыты – 180 минут
Максималь балл – 66**

I. Тест биремнәрен эшләгез.

1. Сүзләрнең язылышы дөрес күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

- 1) мәнфәгат, тамам
- 2) мәнфәгать, тәмам
- 3) мәнфагать, тәмәм
- 4) манфагат, тамам

2. *Ачкыч* сүзенң мәгънәсе башкалардан аерылып торган рәтне билгеләгез. (2 балл).

- 1) Мин балага шәхес итеп карыйм, күңеленә ачкыч табарга тырышам.
- 2) Менә сиңа ачкыч – өске йозакныкы.
- 3) Ул бишмәт кесәсеннән бер бәйләм ачкыч чыгарды.
- 4) Йорт бөтен кирәк-яраклар белән җиһазландырылган, ачкыч алып кер дә яшә.

3. Жәмләдәге борын ассимиляциясе күзәтелгән сүзне билгеләгез. (2 балл)

Кардәшләрнең игене күрше игеннәрдән кат-кат артык иде. (Дәрдемәнд)

- 1) кардәшләрнең
- 2) игене
- 3) күрше
- 4) игеннәрдән

4. *Кояш - көне, ай төнне яктыртыр.* мәкалендә кулланылган сүзләрне билгеләгез. (2 балл)

- 1) мәгънәдәш сүзләр
- 2) аваздаш сүзләр
- 3) тамырдаш сүзләр
- 4) капма-каршы мәгънәле сүзләр

5. Жәмләдә <...> тамгасы урынына куелырга тиешле тыныш билгесен билгеләгез. (2 балл)

Хәтер <...> еллар аша кайта торган изге матурлык иле. (М. Госманов)

- 1) ике нокта
- 2) нокталы өтер

- 3) өтер
- 4) сызык

6. Эчтөлегенэ карап, жөмлөнөң ахырын дөрес билгеләгез. **(2 балл)**

Синең төп тарбия ысулың хезмәт иде, авылым,.....

- 1) минемчә.
- 2) ул хәзер дә шулай булып кала.
- 3) мин ялгашканмын.
- 4) син укыттың безне.

7. Киләчәк заман хикәя фигыль кушымчасы дөрес күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**

- 1) гөрелдә - р
- 2) йөре - р
- 3) чүп -ләр
- 4) кит-ерер

8. *һәммәсе бишәү* сүзтезмәсенең төрен билгеләгез. **(2 балл)**

- 1) рәвешле сан сүзтезмә
- 2) санлы рәвеш сүзтезмә
- 3) алмашлыклы сан сүзтезмә
- 4) санлы исем сүзтезмә

9. *Әни жыры < ... > дөньядагы иң бөек жыр. жөмләсендә <...> тамгасы урынына нинди тыныш билгесе куелырга тиешлеген языгыз.* **(2 балл)**

Жавап: _____

10. *Очраклы бер хәл аңа бу авыр мәсьәләне чишәргә ярдам итте.* жөмләсеннән туры тәмамлыкны күчереп языгыз. **(2 балл)**

Жавап: _____

II. Теоретик бирем.

Тартыклар охшашлануы турында языгыз. Фикерегезне мисаллар белән дәлилләгез. **(8 балл)**

III. Уйлагыз һәм җавапларны языгыз.

Фигыльләр һәм аларның төркемчэләрен тәңгәллек белән күрсәтегез, җавапны саннар белән языгыз. (5 балл)

ФИГЫЛЬ	ТӨРКЕМЧӘСЕ
А) соңлаган яз	1) исем фигыль
Ә) урындыкка утыру	2) хэл фигыль
Б) уйлар таралгач	3) хикәя фигыль
В) куелмаган иде	4) сыйфат фигыль
Г) әйткән булса	5) шарт фигыль

Җавап : _____

IV. Гамәли-иҗади бирем.

1. Фразеологик әйтелмә барлыкка килерлек итеп, фигыльләр өстәп языгыз. (5 балл)

Борчак _____

Кызыл кар _____

Балтасы суга _____

Трай _____

Тетмәсен _____

Җавап : _____

2. Текстны укыгыз һәм <...> тамгасы урынына тиешле хәрефләрне куегыз. (2 балл)

1) Авылның үзенә генә хас тавышлар белән тулган изге тынлыгын бернинди бөек симфонияләр, моңлы көйләр дә уза алмый. 2) Бөтенесе йөрәккә якын, бөтенесе якты нур белән, ила<...>и тынлык, куанычлы моң белән өр<...>телгән. 3) Шуңа күрә авыл кешесенең шатлык-куанычлары да мәңгә онытылмаслык, борчу-газаплары да йөрәген сулкылдатырлык тирән. 4) Әгәр шулай булмаса, авылыннан китеп, чит-ят жирләрдә гомер кичерүче кешеләр аны хәтерләреннән жуяр иде. 5) Юк шул, оныта алмый <...>дәм баласы туган төбәген. 6) Аның хәтерендә ялан тәпи баскан чирәмле ишегалды, аунап-тәгәрәп үскән болыннары, су кое<...>ган күлләре, челтерәп аккан чишмә

суларының тәмнәре, жыләк-жимеш тулы әрәмәләре, ап-ак кышлары торган саен жетерәк, дулкынландырғычрак булып яңара. (Ф. Садриев)

3. Тексттан Европа алынмасын табып, күчереп языгыз. (2 балл)

4. Тексттан синонимик парлы сүзләргә күчереп языгыз, кайсы сүз төркемгә карауларын билгеләгез. (4 балл)

5. 5-6 нчы җөмләләрдән әдәби нормадан читләшкән сүзгә күчереп языгыз. (2 балл)

6. Тексттан *тын* сүзгә тамырдаш сүзгә табыгыз, үзгәргә тагын ике тамырдаш сүз уйлап языгыз. (3 балл)

7. Бишенче җөмләгә туры тәртипкә үзгәртеп языгыз. (5 балл)

8. “*Авылым иртәсе*” темасына 9-10 җөмләдән торган иңшә языгыз. (10 балл)
